

УДК 341.36

DOI 10.32755/sjcriminal.2021.02.120

Ткаченко О. Г.,

кандидат юридичних наук, доцент, заступник начальника
кафедри тактико-спеціальної підготовки,
Академія Державної пенітенціарної служби, м. Чернігів, Україна
ORCID: 0000-0002-5640-0906;

Прошкіна О. В.,

студентка заочної форми навчання факультету заочного,
контрактного навчання та підвищення кваліфікації працівників,
Академія Державної пенітенціарної служби, м. Чернігів, Україна
ORCID:0000-0002-9925-1314

ХАРАКТЕРИСТИКА ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ОТРИМАННЯ ПРОПОЗИЦІЇ, ОБІЦЯНКИ АБО ОДЕРЖАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ ПЕРСОНАЛОМ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО- ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано природу юридичної відповідальності за отримання пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди персоналом Державної кримінально-виконавчої служби України. Розкрито зміст видів відповідальності, що можуть бути застосовані до персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України у разі вчинення корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією. У висновках зазначено підстави юридичної відповідальності, а саме: сукупність обставин, наявність яких робить юридичну відповідальність можливою, та різниця між відповідальністю за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення полягає у ступені тяжкості скоєного.

Ключові слова. корупційне правопорушення, правопорушення, пов'язане з корупцією, юридична відповідальність, корупція.

Постановка проблеми. Станом на сьогодні ні в кого не викликає сумнівів твердження про те, що особливо відповідальне місце в розбудові та функціонуванні України відведене державним службовцям, які, опираючись на конституційне закріплення їх прав та обов'язків, зобов'язані представляти державу, виконувати її завдання та функції [1, с. 63]. Стаття 368 Кримінального кодексу України, за якою передбачено відповідальність за отримання пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди в лідерах за «визнанням» та найбільш яскраве корупційне правопорушення. У нашій країні воно має особливу насущ-

ність. Під протекцією боротьби з корупцією правоохоронні органи прагнуть показати позитивну динаміку. Особливий резонанс мають факти виявлення хабарництва серед осіб вищого рівня влади, але є і деякі випадки притягнення до відповідальності персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Певні питання правової характеристики отримання пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди розглядали П. П. Андрушко, О. Ф. Бантишев, В. В. Березнер, О. Ю. Бусол, М. Б. Желік та інші.

Проте у працях цих авторів, як правило, йдеться про аналіз корупційних діянь у купі або опис та коментування окремих складів злочинів.

Мета статті. Таким чином, метою цієї роботи є здійснення всебічного аналізу правових норм, які регламентують юридичну відповідальність за отримання пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди, персоналом Державної кримінально-виконавчої служби України.

Виклад основного матеріалу. Останніми роками ця норма змінювалася кілька разів. Раніше неправомірною вигодою (хабарем) вважалися лише матеріальні блага. Наприклад, гроші, цінні речі, нерухомість і т. ін. Але сьогодні це поняття набуло більш широкого змісту та означає не тільки майно або гроші, але також нематеріальні активи, переваги, послуги, пільги, будь-які вигоди нематеріального і негрошового характеру.

Остання редакція вищевказаної статті охоплює широке коло діянь. Слід зауважити, що тепер карається не тільки отримання неправомірної вигоди, але також згода на неї (отримання пропозиції чи обіцянки такої вигоди) і прохання чи вимога її надати. Фактично, навіть якщо підозрюваний ще реально нічого не отримав, але вже погодився «допомогти» за «подяку», то вже сама згода – привід для притягнення до юридичної відповідальності.

Слід з'ясувати: а що ж таке юридична відповідальність? Як відомо, що вчинення особою правопорушень вимагає відповідальності у вигляді застосування заходів державного примусу каральної спрямованості, правопорушник повинен зазнати шкоду особистого, організаційного чи матеріального характеру.

В юридичній науці є двобічне розуміння юридичної відповідальності: позитивна (заохочувальна) відповідальність – передбачає заохочення за виконання корисних для суспільства і держави варіантів поведінки; негативне (охоронне) зобов'язання – передбачає стягнення за правопорушення.

Основи відповідальності як соціального явища було засновано ще в моральних нормах початкового ладу. З давніх часів цей термін вживався у визначенні «борг», «обов'язок» чи «покарання». **Відповідальність** – це обов'язок особи дізнатися про негативні наслідки за вчинки, які не відповідають встановленим загалом соціальним нормам або моралі. Серед таких видів соціальної відповідальності розпізнають моральну, політичну, юридичну тощо.

Юридична відповідальність – це юридичне зобов'язання правопорушника зазнати примусового позбавлення певних соціальних його статків чи цінностей (матеріальних, духовних чи особистих), які належали йому до того факту правопорушення.

Ознаками юридичної відповідальності є негативна реакція держави на правопорушення та суб'єкта, винного в його вчиненні. Це один з видів державного примусу у формах каральних і правовідновлювальних заходів, який з'являється тільки за наявності правопорушення та виявляється в обов'язку правопорушника зазнати певних втрат свого особистого, організаційного чи матеріального характеру.

Підґрунтям юридичної відповідальності є сукупність таких обставин, наявність яких чинить юридичну відповідальність можливою і належною. Відсутність комплексу таких чинників містить таку відповідальність.

Реальними (фактичними) причинами притягнення до юридичної відповідальності є склад правопорушення. Такими підставами (приводами) можуть бути: факти вчинення небезпечної дії (правопорушення) – це фактична підстава; присутність норми права, яка забороняє таку поведінку та встановлює відповідні санкції – нормативний привід; недостатність причин звільнення від юридичної відповідальності; існування правозастосовного акта – рішення повноважного органу, який накладає юридичну відповідальність; обумовлюється різновид та міра державного впливу, так зване, процесуальне підґрунтя.

Залежно від видів правових проступків та діянь розрізняють такі види юридичної відповідальності: кримінальна відповідальність – така, що полягає у застосуванні виду та міри кримінального покарання до винної в заподіяному злочину фізичної особи; адміністративна відповідальність – її сутність полягає в накладенні на винних фізичних осіб, які порушили норми поведінки, чинних у сфері державного управління та окремих врегульованих адміністративним законодавством сферах адміністративних стягнень (попередження, штраф, втрати спеціальних прав); цивільно-правова – така відповідальність, яка полягає в накладенні цивільно-правових стягнень (відшкодування збитків, штрафу, пені) на юридичну або фізичну особу за неналежне виконання (невиконання) зобов'язань, або за заподіяння майнової шкоди, а також за порушення деяких особистих немайнових прав (честь, гідність, ділова репутація); дисциплінарна відповідальність – ця, що здійснюється у виді накладення адміністрацією підприємств, установ, організацій дисциплінарних стягнень внаслідок порушення дисципліни. Вирізняють такі види цієї відповідальності: трудову, навчальну, військову, службову тощо; матеріальна відповідальність – це різновид юридичної відповідальності працівника за майнову (або матеріальну) втрату, яку заподіяно організації, підприємству чи установі через порушення трудових чи службових обов'язків, покладених на нього.

Головним чином, заходи юридичної відповідальності спрямовані не на формальне покарання винуватця, а лише на те, щоб забезпечити порушений інтерес суспільства, правомочного суб'єкта та відновити суспільні відносини, що порушені незаконною поведінкою. Через це юридична відповідальність має цілі відшкодувати суспільно небезпечні наслідки, що завдано правопорушенням, якщо вони мають поновлюваний (компенсаційний) характер.

Як сказано раніше, за отримання пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди персонал Державної кримінально-виконавчої служби України може бути притягнений до кримінальної відповідальності.

Поняття «корупційне правопорушення» та «корупція» є початковими категоріями антикорупційного законодавства. Кон-

цепція «корупційне правопорушення» передбачає посилення на ознаки корупції.

Проте корупція – це поняття комплексне, яке охоплює комплекс взаємопов’язаних правопорушень, таких як кримінальних, адміністративних та дисциплінарних. Оскільки корупцію необхідно розглядати на основі комплексного підходу, то ж таке переконання є правильним і для цього простіше було б засвідчувати, що вона є фактом публічної сфери.

Існування корупції неможливе без предмета корупційних дій – «неправомірної вигоди», отримання якої може бути метою корупції, безпосередньо предметом отримання чи надання, обіцянки чи пропозиції тощо.

Під обіцянку розуміють зобов’язання надати (або передати) неправомірну вигоду, взятого на себе особою.

Пропозиція розуміється як повідомлення особі про існування можливості та наміру (чи бажання) надати неправомірну вигоду; ця пропозиція має бути прозорою, недвозначною і містити всі істотні умови. Згідно з приміткою до статті 354 Кримінального кодексу в Україні пропозиція означає вираження наміру надати незаконну перевагу працівникові організації, компанії чи установи особі, що надає державні послуги, або службовій особі, а обіцянка означає виявлення цього наміру з повідомленням про те, як забезпечити незаконну вигоду, час і місце. Надати означає будь-яким чином передати незаконну перевагу іншій особі. Незаконні вигоди можна обіцяти, пропонувати, надавати та отримувати як особисто, так і через посередників – останнє не має значення для визнання таких актів корупцією. Відповідно до статті 1 Закону України «Про запобігання корупції» корупційним правопорушенням визнається діяння, що містить ознаки корупції, вчинене певним суб’єктом – особою, зазначеною у ст. 3 Закону; за його вчинення законом передбачена юридична відповідальність (кримінальна, дисциплінарна та/або цивільно-правова) [2].

З вищевикладеного випливає, що діяння вважається корупційним, якщо воно: містить корупційні ознаки; яке вчинене певним суб’єктом – особою, яку зазначено у статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», тобто особою рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України; за

ного законом встановлена юридична відповідальність: кримінальна, адміністративна, дисциплінарна або цивільно-правова.

Антикорупційне законодавство також наголошує на понятті злочину, пов'язаного з корупцією. Таким чином, стаття 1 Закону України про запобігання корупції передбачає, що корупційне правопорушення визначається як діяння, що не містить ознак корупції, але яке порушує вимоги Закону про запобігання корупції, заборони та обмеження, що караються відповідальністю за корупцію та тісно пов'язані з нею корупційними правопорушеннями, за які закон встановлює дисциплінарну, кримінальну, адміністративну або цивільну відповідальність.

Таким чином, пов'язаним з корупцією правопорушенням є діяння: 1) що не містить ознак корупції; 2) таке, що порушує вимоги, заборони та обмеження, встановлені Законом України «Про запобігання корупції»; 3) яке вчинене певним суб'єктом – особою, яку зазначено у статті 3 Закону України «Про запобігання корупції»; 4) за яке законодавством встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну або цивільно-правову відповідальність.

Відповідно до статті 65 Закону про запобігання корупції України за вчинення корупційних правопорушень або корупційних правопорушень особи несуть дисциплінарну, кримінальну, адміністративну та цивільно-правову відповідальність у порядку, встановленому законом. У цьому випадку різниця між відповідальністю за корупційні правопорушення та пов'язаними з корупцією злочинами полягає в тому, що адміністративна відповідальність за корупційні правопорушення не може існувати, на відміну від корупційних правопорушень.

Однією з ознак корупційного правопорушення є вчинення активних дій або бездіяльність в корисливих цілях, а саме отримання незаконних переваг як майнового, так і немайнового характеру, тобто «обов'язкова наявність корисливої мети, що спрямована на досягнення матеріальної або іншої вигоди». Значимо той факт, що така вигода (як матеріальна, так і нематеріальна) отримується особою рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України незаконно. Водночас особисті інтереси, як підстава для зловживання служ-

бовим становищем, можуть виявлятися в бажанні отримати вигоду немайнового характеру або взаємні послуги, заручитися підтримкою у вирішенні будь-якої проблеми.

Друга ознака полягає в тому, що дії чи бездіяльність суб'єкта відповідальності за корупційні правопорушення здійснюються через недотримання вимог нормативних актів, які визначають коло прав та обов'язків особи, яка перебуває на певній посаді. Факт корупції в діяльності об'єкта відповідальності за такі порушення відбуватиметься, якщо відповідна посадова особа не свідомо виконує правила своїх повноважень, не ризикуючи нести відповідальність у разі виявлення таких порушень.

Характерним для такого діяння (або бездіяльності) є те, що воно вчинене суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення, який отримує за нього переваги, не передбачені законом, всупереч інтересам служби та обсягу прав, своєї компетенції та повноважень.

Ще однією важливою особливістю є факт вчинення діяння, пов'язаного з використанням службових повноважень та відповідних можливостей, який не стосується здійснення службових функцій, а безпосередньо пов'язаний з фактом зловживання ними.

Відповідно до статті 45 Кримінального кодексу України корупційні злочини – це кримінальні правопорушення у значенні статей 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у разі зловживання владою, а також злочини, передбачені деякими статтями Кримінального кодексу України [3].

Іншими словами, умовно кажучи, всі корупційні злочини поділяються на дві порівняно незалежні групи: а) безумовно корупційні; б) ті, що вважаються корупційними, лише якщо вони скоєні через зловживання владою. Склад кримінального правопорушення, що розслідується в цій статті, безумовно є корупційним злочином і пов'язаний з отриманням чи пропонуванням (зокрема пропозиції та обіцянки таких дій) незаконної вигоди, крім того, незаконна вигода є предметом цього злочину. До того ж, слід зазначити, що стаття 23 Закону про запобігання корупції України встановлює певні обмеження щодо отримання подарунків.

Таким чином, особам рядового і начальницького складу ДКВС України, безпосередньо або через інших осіб, забороня-

ється вимагати, просити, отримувати подарунки для себе: 1) стосовно здійснення цими особами діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування; 2) якщо особа, яка дарує, підпорядкована такій особі.

Особи рядового і начальницького складу ДКВС України можуть приймати подарунки, що відповідають загальною визначеним уявленням про гостинність, за винятком вищезазначених випадків, якщо вартість таких подарунків не перевищує прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на день прийняття подарунка одноразово та загальна вартість таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, не перевищує двох прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи, дійсний на 1 січня року, в якому приймаються подарунки [2].

Обмеження вартості подарунків, передбачене в цьому розділі, не поширюється на подарунки, які є: подаровані родичами; отримуються у формі загальнодоступних знижок на товари, послуги, загальнодоступні заробітки, призи, бонуси.

Подарунок – готівка чи інші товари, пільги, привілеї, послуги, нематеріальні активи, які надаються/отримуються безкоштовно або за мінімальну ринкову ціну [2].

Ринкова ціна – це ціна, яка фіксується безпосередньо на реальному ринку під впливом взаємозв'язку попиту та пропозиції, або ціна конкретних операцій, що відбулися на вільному ринку під впливом суто ринкових факторів [4]. Інакше кажучи, це домінуюча ціна на ринку протягом відповідного періоду на товари (послуги, роботи). Вона встановлюється безпосередньо на вільному та конкурентоспроможному ринку під впливом взаємозв'язку між попитом та пропозицією і не нав'язується директивними документами державних органів.

Положення Цивільного кодексу України, зокрема щодо пожертв, можуть не поширюватися на відносини, що регулюються українським Законом «Про запобігання корупції». Відповідно до статті 717 Цивільного кодексу, на підставі угоди про пожертву одна сторона (дарувальник) передає або зобов'язується в майбутньому безкоштовно передавати товари (пожертви) іншій стороні (обдарованій особі).

Важливо, що згідно з частиною 2 статті 717 Цивільного кодексу, договір, який встановлює обов'язок обдаровуваного вчинити на користь дарувальника будь-які дії майнового або немайнового характеру, не є договором дарування. Те саме стосується пожертв. Адже, перш за все, в договорі про пожертву застосовуються положення про договір дарування; з іншого боку, дарувальник має право контролювати використання пожертви відповідно до мети, встановленої договором про пожертву, якої він позбавлений у разі пожертви у значенні антикорупційного законодавства, і по-третє, вигоду від пожертви отримують треті особи, а не пожертвувач, що, звичайно, суперечить корупційній пожертві – це робиться саме для того, щоб діяти на користь пожертвувача.

Близькість понять дарунку та неправомірної вигоди обумовлює співвідношення: подарунок завжди має матеріальне виявлення, а неправомірна вигода може мати нематеріальне значення; отримання незаконних переваг завжди пов'язане з необхідністю використання особою свого службового становища; отримання подарунка не завжди пов'язане із здійсненням повноважень.

Порушення встановлених законом обмежень щодо отримання подарунків передбачає адміністративну відповідальність за ст. 172⁵ Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Цивільно-правова відповідальність за корупцію або пов'язані з корупцією правопорушення покладається відповідно до Цивільного кодексу у випадку, якщо вони спричинили негативні цивільно-правові наслідки (заподіяння матеріальної або моральної шкоди).

Питання щодо притягнення особи рядового та начальницького складу ДКВС до цивільно-правової відповідальності вирішується в суді.

Частиною 2 ст. 65 Закону України «Про запобігання корупції» також передбачено, що особа, яка вчинила корупційне правопорушення або пов'язане з корупцією правопорушення, але суд не призначив санкції чи покарання щодо неї у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або здійснювати певні види діяльності, пов'язані з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такої, що прирівнюється до цієї

діяльності, підлягає притягненню до дисциплінарної відповідальності у порядку, встановленому законом.

Частиною 3 ст. 65 Закону України «Про запобігання корупції» передбачає, що на вимогу спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері боротьби з корупцією або за приписом Національного агентства з метою виявлення причин та умов, які сприяли корупції чи корупції, пов'язаної з правопорушенням або невиконання будь-яким іншим чином вимог Закону України «Про запобігання корупції» в інший спосіб, за рішенням керівника органу, компанії, установи, організації, в якій працює особа, яка вчинила таке правопорушення, проводиться службове розслідування у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Обмеження щодо заборони особи, звільненій з посади у зв'язку з притягненням за корупційні правопорушення, вести діяльність, пов'язану з виконанням державних функцій, місцевого самоврядування або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, встановлюються лише за вмотивованим рішенням суду, якщо інше не передбачено законом.

Інформація про осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за корупційні правопорушення, щодо яких суди винесли відповідні рішення, які набрали законної сили, а також інформація про накладення дисциплінарних стягнень за корупційні правопорушення вноситься до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення.

Висновки. Отже, із вищенаведеного можна зробити такі висновки: підставами юридичної відповідальності є сукупність обставин, наявність яких робить юридичну відповідальність можливою та доцільною; карається не лише отримання неправомірної вигоди, але й згода на неї (отримання пропозиції або обіцянки такої переваги) та прохання про її надання; у разі корупції або пов'язаних з корупцією правопорушень особи притягуються до кримінальної, адміністративної, цивільної та дисциплінарної відповідальності у порядку, встановленому законом.

Однак різниця між корупційною відповідальністю та правопорушеннями, пов'язаними з корупцією, полягає в тому, що за корупційні правопорушення не може наставати адміністративна відповідальність, на відміну від правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Список використаних джерел

1. Ткаченко О. Г., Разумейко Н. С. Поняття та характерні риси конфлікту інтересів під час проходження державної служби в Україні. *Науковий вісник Сіверщини. Серія: Право*. 2020. № 2 (10). С. 63–74.
2. Про запобігання корупції: Закону України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 20.08.2021).
3. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 20.08.2021).
4. Про затвердження примірної методики визначення очікуваної вартості предмета закупівлі: наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 18 лютого 2020 року № 275. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ME200183.html. (дата звернення: 20.08.2021).

Tkachenko O.,

Ph.D. in Law, Associate Professor, Deputy Head
of the Department of Tactical and Special Training,
Academy of the State Penitentiary Service, Chernihiv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-5640-0906;

Proshkina O.,

Part-time Student of the Faculty Distance Learning, Contract Training
and Advanced Training of the Employees,
Academy of the State Penitentiary Service, Chernihiv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-9925-1314

CHARACTERISTICS OF LEGAL RESPONSIBILITY FOR ACCEPTING AN OFFER, PROMISE OR OBTAINING AN UNLAWFUL BENEFIT BY THE STAFF OF THE STATE CRIMINAL AND EXECUTIVE SERVICE OF UKRAINE

The nature of legal responsibility for accepting an offer, promise or obtaining an unlawful benefit by the staff of the State Criminal and Executive Service of Ukraine is analyzed in the article. The essence of the types of responsibility that can be applied to the staff of the State Criminal and Executive Service of Ukraine in case of committing a corruption offense or an offense related to corruption is disclosed. The analysis of the concept of “gift” and the difference in its nature, defined in anti-corruption law and civil law are provided in the article. An agreement that establishes giftee’s obligation to perform any actions of a property or non-property nature in favor of a giver is not a gift agreement. The same relates to donations, because, first of all, the provisions of the donation agreement apply to the gift agreement; on the other hand, a donor has the right to control the use of the donation in accordance with the purpose established by the donation agreement,

which they are deprived of in the case of a donation within the meaning of anti-corruption legislation. Also, the procedure and conditions for bringing junior enlisted and command staff officers of the State Criminal and Executive Service of Ukraine to justice, have been revealed. The authors also draw attention to the cases when the junior enlisted and command staff officers of the SCES of Ukraine can accept gifts. It is provided that such gifts must meet the generally accepted notions of hospitality, if their value does not exceed the subsistence level for able-bodied persons, established on the day of acceptance of the gift once and the total value of such gifts received from one person (group of persons) during the year does not exceed two subsistence minimums established for an able-bodied person. The conclusions state that the grounds for legal responsibility are a set of circumstances, the presence of which makes legal responsibility possible and the difference between responsibility for corruption and corruption-related offenses is the severity of an offense. It is noted, firstly, that it is punishable not only to obtain unlawful benefits, but also to consent to its receipt, and secondly, that administrative responsibility can't be used, while the law provides for all types of responsibility for offenses related to corruption.

Key words: corruption offense; corruption-related offenses; legal responsibility; corruption.

References

1. Tkachenko, O. H and Razumeiko, N. S. (2020), "Concepts and character of drawings of the conflict and interests during passing of public service in Ukraine", *Scientific Herald of Sivershchyna. Series: Law*, No. 2 (10), pp. 63–74.
2. Ukraine (2014), *On Prevention of Corruption*: Law of Ukraine dated October 14, 2014 No. 1700-VII, Verkhovna Rada of Ukraine, Kyiv, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (accessed 20 August 2021).
3. *Criminal Code of Ukraine*: Law dated 05 April 2001 No. 2341-III, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (accessed 20 August 2021).
4. Ukraine (2020), *On the Statement of an Approximate Technique of Definition of Expected Cost of a Subject of Purchase*: the order of the Ministry of Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine dated 18 February 2020 No. 275, available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ME200183.html (accessed 20 August 2021).